
Договор за обикновените въоръжени сили в Европа (ДОВСЕ)

ДОВСЕ поставя количествени ограничения на пет категории конвенционални въоръжения – бойни танкове, бойни бронирани машини, артилерийски системи с калибър 100 мм и повече, бойни самолети и ударни вертолети. Договорът е подписан на 19 ноември 1990 г. от 22 държави, разделени в две групи (НАТО и Организацията на Варшавския договор). На 17 юли 1992 г., когато влиза в сила, страните по договора са вече 30 в резултат на дезинтеграционните процеси, довели до разпадането на Чехословакия и Съветския съюз. Република България връчва ратификационните си документи на 12 ноември 1991 г.

ДОВСЕ става факт след продължителни преговори между двата враждуващи блока и е един от първите международни актове, които бележат края на Студената война. Договорът регламентира равни лимити за въоръжения и бойна техника за всеки от двата блока. Договорени са регионални ограничения и безпрецедентни верификационни механизми, които включват обмен на информация между страните съдоговорителки и взаимни инспекции. Основно постижение от приложението на ДОВСЕ през годините е мащабното намаляване на конвенционалните оръжия в Европа.

С оглед променилата се военнополитическа обстановка в Европа след разпадането на Варшавския договор, през 1996 г. ДОВСЕ е изменен с т.нар флангово споразумение, което облекчава ограниченията за Русия и Украйна във фланговия регион, определен в чл. 5, параграф 1А¹.

Въпреки огромния успех, който постига в областта на разоръжаването, изпълнението на ДОВСЕ е съпътствано от редица трудности. По време на срещата на върха на ОССЕ през ноември 1999 г. в Истанбул тридесетте държави по ДОВСЕ подписват споразумение за адаптирането му (АДОВСЕ), в което са премахнати блоковите ограничения и са въведени такива на национален принцип. Поради политически противоречия адаптираният договор не влиза в сила.

През юли 2007 г. Руската федерация преустановява изпълнението на задълженията си по ДОВСЕ: да предоставя информация, да извършва нотификации и да приема инспекции, а през 2015 г. преустановява и участието си в Съвместната

¹ Addendum to Treaty on Conventional Armed Forces in Europe and Related Documents, <http://www.fas.org/nuke/control/cfe/text/cfeadd.htm>

консултативна група (СКГ) по ДОВСЕ, предоставяща възможност за дискутиране и разрешаване на проблемите по приложението му.

Министерството на отбраната има два основни ангажмента по ДОВСЕ. В политически план участваме със становища в процеса на вземане на решения, свързани с договора. В практически план, български военнорслужещи участват в инспекции по ДОВСЕ в изпълнение на активната и пасивната квота на страната ни.